

- in hoc virtus imperialis ^{o)} ¹⁸¹⁾ egit, quod excommunicatio pontificis agere
 75 non potuit, ut sine captione, sine depredatione ^{p)}, sine contumelia tot
 episcopi ierint ^{q)} vel ^{r)} redierint ^{s)}. Excommunicatio enim, quanto ^{t)}
 intelligitur et ^{u)} timetur ^{v)}, tanto ^{w)} cavendo vitatur; et punitio corpora-
 lis in vita vel in membris, in rebus vel in ^{x)} fundis plures resipiscere
 facit ex iusticia ^{y)} regali.
- 80 Omni ^{z)} autem pontifici summopere cavendum est ex medulla scriptur-
 rarum ¹⁸²⁾, ne, quando ^{aa)} ligat ^{bb)} in terris ^{cc)}, deus solvat in cēlis,
 vel ^{dd)} quando solvit in terris, deus liget in cēlis! Hoc evenit ex illa
 gloria prelationis nimiisque ^{ee)} motibus animorum, quando succedentes pon-
 tifices precedentium pontificum decreta et excommunicationes inmutant
 85 et solvunt. Unde cum dominus ¹⁸³⁾ Iesus, ipsa veritas, dicat (Ioh 18, 23):
Si male locutus ^{ff)} *sum, perhibe* ^{gg)} *testimonium de malo*, mirum est et
 periculosum ^{hh)} in Christi pusillos, quod antiqua constituta sub ana-
 themate confirmata novis inmutationibus solvunt et inde nolunt ⁱⁱ⁾
 reprehendi, obicientes: „Romana iudicia ¹⁸⁴⁾ non sunt retractanda ^{jj)}.“
 90 Si ^{kk)} Romana iudicia non sunt retractanda, non videtur pusillis Christi

Redaktion (B): 78 in₄ fehlt

^{o)} inperalis C ^{p)} dampnacione A; dapnacione L;
 dampnacione R; damnacione CF₁F₂; dampnacione V ^{q)} ierunt MF₁ ^{r)} et
 F₁F₂ ^{s)} redier(in)t M; redier(i)nt R; redierunt F₁ ^{t)} quantum MF₂
^{u)} fehlt M ^{v)} cavetur LR ^{w)} tantum F₂ ^{x)} fehlt M ^{y)} industria M
^{z)} o *verschrieben* M; summo R; domino F₁ ^{aa)} folgt ille F₂ ^{bb)} liget F₁
^{cc)} folgt quod über der Zeile von anderer Hand M; folgt quae F₁ ^{dd)} et F₁
^{ee)} nimiis F₂ ^{ff)} loquutus F₁ ^{gg)} nach testimonium MLRCVF₁F₂ = Ioh.
 18, 23; prebe M ^{hh)} folgt est M ⁱⁱ⁾ volunt R ^{jj)} folgt expungiert non
 videtur pusillis L ^{kk)} Si — retracanda] fehlt M

¹⁸¹⁾ Vgl. Epistola, S. 459, 39 ff.: *recolligat ... quot et quanta inaudita ex ambitione illius sedis perpetrata sint; et quomodo per reges et imperatores diffinita sint, et pseudopapae dampnati et abdicati sint. Et ibi plus valuit virtus imperialis, quam excommunicatio Hildebrandi, Odardi, Pascasii.*

¹⁸²⁾ Matth. 16, 19; 18, 18; vgl. Epistola, S. 455, 5: *Nam ibi quoque Iesus subiunxit: „Amen dico vobis; quae ligaveritis in terra ligata erunt et in celo, ut intelligeretur, quam gravior sit punitus, qui velut relictus est impunitus; und c. 11, S. 462, 32 ff.: ut potestatem regni probat vel improbat causa modusque regendi, sic potestatem sacerdotii probat vel improbat causa modusque ligandi et solvendi.*

¹⁸³⁾ Epistola, S. 460, 3 ff.: *Dominus in evangelio dicit: „Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo ...“ Ergo remoto Romanae ambicionis typo, cur de gravibus et manifestis non reprehendantur et corrigantur Romani episcopi? Qui reprehendi et corrigi non vult, pseudo est ...*

¹⁸⁴⁾ Vgl. Register Gregors VII., VIII 21 (wie Anm. 28) S. 49, 11 f.: *iudicia eius (sc. Romanae ecclesiae) a nemine retractari aut refelli debere vel posse; Dictatus papae (Register II, 55 a, S. 206) § XVIII: Quod sententia illius a nullo debeat retractari et ipse omnium solus retractare possit.*